

16. Вопросы Иакова брата Господня Иоанну Богослову!

Τοῦ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις πρὸς τὸν ἄγιον Ἰωάννην τὸν Θεολόγον¹⁾. Δέσποτα εὐλόγησον.

Ἐπεὶ ήμεν, Ἰωάννη Θεολόγε, περὶ τῶν ἔσχάτων ἡμερῶν τῶν ἀνθρώπων πῶς ἀπέρχεται ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος καὶ ποῦ μέλλει κατοικεῖν ἕως τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ; Ο δὲ Ἰωάννης λέγει πρὸς αὐτὸν ἀκουσον, Ἰάκωβε, ἐάν ἔλθῃ κέλευσι^(c) τοῦ ἀρράτου θεοῦ ἡμῶν τοῦ χωρίσαι ψυχὴν ἐκ τοῦ σώματος, ἔρχεται δὲ ἄγγελος, δὲ ἐξ ἀρ/ῆς ἣν μετὰ τὸν ἀνθρώπον καὶ ὁ πρῶτος ἀρχάγγελος Μιχαὴλ μετὰ ξίφων πυρίων, καὶ μετ' αὐτῶν, τῶν δύο ἀλλοι τέσσαρεις, καὶ ἀναλαμβάνουσιν τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἀκολουθοῦν τοῦ σώματος ἕως τοῦ μνήματος μετὰ τῆς ψυχῆς καὶ παραστήκουν ἐν τῷ μνήματι ἕως οὐ σφραγισθῇ τὸ μνημεῖον ἀπὸ τοῦ ἵερα. Καὶ τότε ἡ ἀμαρτωλὴ ψυχὴ φρηγεῖ σφόδρα καὶ λέγει οἵμοι, οἴμοι! δὲ ἀφῆκα φῶς δύναντα καὶ ἀπέρχομαι εἰς σκότος τὸ τόποτε (sic)²⁾ ἐκεῖ μὴ γενώμενον. οἴμοι! ἀφῆκα τοὺς φίλους μου καὶ ἀπέρχομαι εἰς χώραν ἣν³⁾ οὐχ ἔωρακά ποτε. οἴμοι, οἴμοι! δὲ ἀφῆκα⁴⁾ τὸ σῶμά μου ὅλον χνοῦς ἔστιν. ἀλλὰ χαράν πρόσκαιρον μετ' αὐτὸν εἶχα⁵⁾ καὶ (ό)πάγω ἐκεῖ ὅπου χαρᾷ καὶ δόξα τῶν ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστιν. Καὶ μετὰ ταῦτα παραλαμβάνουσιν αὐτὴν οἱ ἄγγελοι καὶ ἀναβαίνουσιν ἕως τοῦ ἀέρως⁶⁾ καὶ ἀπαντῶν αὐτῶν αἱ τάξεις τῶν δικιμόνων ὥσει νέφος καὶ ὥστε κόρακες μελανίζοντες καὶ συνπλέκων τὴν ψυχὴν τὴν ἀμαρτωλὴν καὶ λέγουσιν οὕτως ἐν τῇ βαπτίσει αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἀπαρνήσατε ἡμᾶς, καὶ πάλιν τὴν σφραγίδαν αὐτοῦ ἀρνητάμενος καὶ ἐποίησεν τὰ ἡμῶν θελήματα ἕως τοῦ σώματος αὐτοῦ. Καὶ τότε κραυγὴ γίνεται τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ συνάγονται μύριαι μυριάδες ἄγγέλων μετὰ ξίφων φλογερῶν καὶ τοῦ τιμίου καὶ ζωποιοῦ σταυροῦ, καὶ ἀπολαύνονται αἱ

¹⁾ Ordinem tituli inverti, nam codex τοῦ ἄγιου Ἰωάννου τοῦ Θ. ἐρ. καὶ ἀπ. πρὸς τὸν Ἱ. τὸν ἀδ. τ. Κ. praebet. ²⁾ Quaedam excidisse videntur. ³⁾ Cod. d.

⁴⁾ Aliquid excidit. ⁵⁾ Cod. ἱχ. ⁶⁾ Cod. Λερν.

τάξεις τῶν δικιμόνων ἕως χάρος τοῦ ἄδου, καὶ τότε ὑπάγουσιν τὴν ἀμαρτωλὴν εἰς τὸν πύριγον προταμδύῃ καὶ ἀδέχεται τὴν ψυχὴν ὁ πύρινος ποταμὸς καὶ φλογίζεται ἡ ψυχὴ τὰς δυναστείας τῶν κολάσεων, καὶ ὅτε περάσει ἡ ψυχὴ τὸν ποταμὸν μελονομένη λέγει τὸ ὑπὸ ἀμαρτωλῶν πλανηθέντα καὶ ταύτοις τοῖς βασάνους¹⁾ ὑποβληθέντα, ἀλλὰ Κύριε, Κύριε! μὴ εἶδω ταῦτην τὴν κόλασίν ποτε. Καὶ παραμένει ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς καὶ θεωρεῖ τὸν βρυγμὸν τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν δύναμιν τῶν βασάνων καὶ τότε ἀπέρχεται ἡ ψυχὴ ὑπὸ τῶν ἄγγελῶν καὶ προσκυνεῖ τὸν θρόνον τὸν τετράμορφον καὶ ἀπάγοντας αὐτὸν οἱ ἄγγελοι εἰς τὸν σκώληκα τὸν ἀκόμητον καὶ κατατείπουν τὴν ψυχὴν ὡς μὴ ἔχων (sc. ὁ σκώληξ) ἔξουσίαν καταβιβρώσκειν αὐτὴν ἕως τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου. Καὶ λέγει ἡ ἀμαρτωλὴ ψυχὴ μετὰ δακρύων· οὐαὶ μοι²⁾ τῷ ἀμαρτωλῷ καὶ ἀμετανόητον³⁾ δὲ τὰς αὐτοῦ βασάνων ὑπεβληθῆν! οὐαὶ μοι τῷ ἀμαρτωλῷ καὶ ἀφρων!⁴⁾ δὲ τὸ ξουν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ κατεγέλων τὸν ιερεῖς τοὺς ἡμεν διαμαρτυροῦντας, ξουν τῶν προφητῶν καὶ ὡς μὴ ἀκούων αὐτοὺς ἐπολιτεύμην! οὐαὶ μοι τῷ ἀμαρτωλῷ ἀλλὰ Κύριε, Κύριε, μὴ εἶδω τοῖς βασάνοις τούτοις πώποτε, καὶ παραμένει ἐκεῖ ἡμέρας θ' καὶ τότε ἀπέργεται ὑπὸ τῶν ἄγγελῶν καὶ προσκυνεῖ τὸν θρόνον τὸν πυρίμορφον καὶ ἀπάγουν αὐτὸν εἰς τὰς κολάσεις πάσας. καὶ ἀπὸ πάντων καταισχύνεται καὶ βοσκεῖν αἱ κολάσεις πρὸς αὐτὸν δεῦρο, ἀξιε τῶν ἔτερων κολάσεων, οὐκ ἡθέλησας τὸ φῶς, δέχου τὸ σκότος. οὐκ ἡθέλησας παραδείσου τὴν χαράν, δέχου τῶν κολάσεων. Καὶ τότε φρηγεῖ ἡ ψυχὴ μετὰ δακρύων καὶ λέγουσα· οὐαὶ μοι τῷ ἀμαρτωλῷ τῷ πλανηθέντι ἐν ἀμαρτίαις καὶ μὴ μετανοήσαντι! καὶ παραμένει ἐκεῖ ἡ ψυχὴ ἡμέρας μ' καὶ ἀπάγεται ὑπὸ τῶν ἄγγελῶν καὶ προσκυνεῖ τὸν θρόνον τοῦ Κυρίου· τότε ὄρφη τὸν Γίδην τοῦ θεοῦ καὶ λυπηθήσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀρχάγγελοι δὲ τὸν ὑπάγη⁵⁾ ἡ ψυχὴ εἰς κόλασιν αἰώνιον μετὰ πονηρῶν ἄγγελῶν. Καὶ γάρ οὐκ εἰσὶν οἱ ἄγγελοι πονηροί, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ διὰ τὰς πράξεις τῶν ἀμαρτωλῶν γενήσονται καὶ οἱ ἄγγελοι πονηροί καὶ ἀπάγουνται ἀπέναντι τῶν κολάσεων ὅπου μελ(λ)ουν κολάσεις εἰς ὅλους τοὺς αἰώνας, καὶ θεωρεῖ τοὺς⁶⁾ βασάνους ὅπου μελ(λ)ουν κολάσεις καὶ λέγει· Κύριε, Κύριε,

¹⁾ Accusativus dativi loco. ²⁾ Cod. ἀφρων. ³⁾ Cod. τάς.

ρήθη εύθυνς καὶ οὐράνιος κλειδοῦχος ἐγίνετον διὰ τῆς θερμῆς μετανοίας. Ἐὰν ἡ πόρος, ίδε τὴν πόρνην ὅτι ἁμαρτεῖν εἰς ἄνδρας χιλίους ἐπτακοσίους τρεῖς καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν. ξένον οὔτε ἴδιον, ὅλλα ὀλιγοφύγη διὰ τῶν δακρύων¹⁾ ἐξήλειψεν πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῆς. έὰν ἡ φονεὺς καὶ μετανοῶν θερμῶς, ίδε τὸν Μανασσὴν ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰδώλων θυσίαν ἐποίησεν καὶ μετὰ σαράκοντα πρεσβυτέρους ἐφόνευσε καὶ τὸν Ἡσαΐαν ἐνέπρισε, ὅλλα διὰ ἐπιστροφῆς θερμῆς στεναγμῶν καὶ δακρύων μέχρι τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ὁ βυθὸς ἐγεμίσθη καὶ συνεχωρήσθη ἐκ τῶν πολλῶν ἁμαρτιῶν. ίδε καὶ τὸν ληστὴν ὃπου κλοπαὶ²⁾ καὶ φόνοι καὶ αὐτὸς ἐνενήκοντα ἐννέα φόνους ἐποίησεν, ὅλλ' ἐν πίστει θερμῇ καὶ βοῇ μεγάλῃ ὅτι εἴπεν ἐν τῷ σταυρῷ μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, τὸν παράδεισον ἔλαβεν. Ἐὰν ἡ μοιχύς, ίδε τὸν Δαυὶδ τὸν προφήτην ὃπου ἔλαβεν τὴν τοῦ Οὐρίαν γυναικαν, τὴν Βηρσαβέε, καὶ ἔσχεν καὶ ἀλλαῖς ἐνενήκοντα ἐννέα. ἂλλ' ἐξωμο(λο)γήσατο ὀλοφύγως τὸν (Ν)άθαν τὸν προφήτην καὶ τὸ πύρινον ξίφος ἀποστράφη ἀπ' αὐτὸν, καὶ καθέζεται θεοπάτωρ. Καὶ πάλιν ἀποδεῖξι σοι τὸν Ἀνδρέαν Κρήτην ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐμοίχευσεν, ὅλλ' ἐν μετανοίᾳς καθαρᾶς ὑμνῳδὸς καὶ ὥρτωρ τῶν θείων γραφῶν ἐγίνετον καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐπισκοπῆς ἐδέξατο. Ἐὰν μάγος ἦν (=ἡ) καὶ φονεὺς, ίδε τὸν Κυπριανὸν ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκ γένους δαιμόνων ἐγένετον καὶ χιλια τριάκοντα βρέφη ἀνήλωσεν καὶ ἀλλα ἐστατὸν ἐπὶ τὸ πλάτος ἐποίησεν, ἐξύσεν καὶ πολλοὺς ἐκ τὴν ὕδων τοῦ θεοῦ μετέστρεψεν. ὅλλα δὲ ἐπιστροφῆς ὄρθης (καὶ) ἐξομολογήσεως³⁾ θερμῆς τὰς συνάρμει(ς) τῶν δαιμόνων ἐνίκησεν καὶ σύνθρονος τοῖς ἐπισκόποις καὶ λειτουργὸς τοῦ θεοῦ ἐγένετον. Τοῦτον λέγιν σοι οὐαὶ τοὺς μὴ μετανοήσαντας ὅτι ἐν ἀνομίαις ἀποθανῶν Χριστοῦ ἀνάστασιν οὐ θεωρεῖ, ὅλλα κολάζεται μετὰ τῶν δαιμόνων εἰς τὸν ἄδην, ὅτι, καθὼς φησι τὸ Εὐαγγέλιον, πᾶς γάρ δ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ ἁμαρτία υἱὸς διαβόλου ἐστίν: παραλαμβάνει τοὺς ἀμετανοήτους ὁ διαβόλος καὶ ἀπάγει αὐτοὺς τῷ διαβόλῳ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ποιήσῃ θυσίαν ὁ ἁμαρτιώλος πρὶν

¹⁾ Ordinem mutavi, nam cod. διὰ τ. δακρ. διηγ. praebet. ²⁾ Cod. κλόπται.

³⁾ Cod. ἐξομολόγησις.

μετανοήσῃ παροξύνει τὸν Κύριον καθὼς φησιν ὁ προφήτης ὅτι θυσία ἁμαρτωλοῦ βδέλυγμα Κύριον καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενήσεται¹⁾. ἁμαρτάνη πεντηκοστὸς δὲ ἀμετανόητος ἐπικατάρατος, ὅτι λευκαίνουν αἱ τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. ἐὰν δὲ ἁμαρτάνῃ γέρων ἀνεύ τε τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καλεῖται οὕτως ὅτι εἰς τὴν ίδιαν θυγατέραν ἐπόρνευσεν ὅτι πατήρ πάντων καλεῖται. ἡ τε καὶ γυνὴ ἐὰν λευκαίνουν τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς καὶ πορνεύῃ καλεῖται οὕτως ὅτι μὲν εἰς τὸ ἴδιον τέκνον αὐτῆς ἐμοίχευσεν. Τοὺς δὲ μετανοῦντας πάντας εἰσακούεται Κύριος καὶ λέγει οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὥς τὸ ἐπιστρέψαι (αὐτὸν) καὶ ζῆσαι. λέγει γάρ τὸ ἀγίον Εὐαγγέλιον ὅτι ἀφες ἐκκόψαι τὴν(v) συκῆν ἵνα σκάψαι περιποιοῦμαι ἐπ' αὐτῷ χρόνους τρεῖς καὶ ἐὰν οὐ καρποφορῇ ἐκκόψον αὐτὴν ἵνα μᾶλλον καὶ τὴν γῆν καταργῇ. Τὸ δένδρον ὁ ἁμαρτωλὸς ἐστιν, τὸ σκάψαι ὁ λόγος τοῦ ἱερέως, ὁ ἀμπελῶν ὁ κόσμος· ἐὰν οὐ μεταστρέψῃ καὶ φέρῃ καρπὸν καλόν, ἀπάγεται εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Οὐαὶ τοὺς Ἱερεῖς τούς ἁμαρτάνοντας καὶ οὐ μετανοῦντας.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰάκωβος²⁾ εἰπε τίμιν, Ἰωάννη, περὶ τῶν θησαυριζομένων ἐν ἐκκλησίαις καὶ δρεσι καὶ πτωχοῖς· τί ἐστιν ἀντάλλαγμα; Λέγει αὐτῷ Ἰωάννης ὁ ἀπόστολος Πλαρὸν γάρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Κύριος. ἐὰν εἰ τι ἀν δώσῃ ἀνθρωπος, ἀπολαμβάνει ἐκατόν. ἐὰν ἔνι ἀσθενής, τὰ δὲ κουφίζονται καὶ τὰ ἐνενήκοντα ἀπολάβῃ. καὶ ἐὰν τελευτήσῃ ἀνθρωπος καὶ λέγῃ τῷ ὑπηρέτῃ αὐτοῦ· δός τα ὑπάρχοντά μου, τὸ μὲν ἔνα ἔχει ὁ ἡπίτροπος (=ἐπ-)·, ή δὲ μία μοῖρα ἔνι τοῦ ἀποθανόντος. Πληροφορήθητε, ἀδελφοί οἱ ἀκούοντες· μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἀνθρώπον μετάνοια οὐκ ἐστιν οὐδὲ συγχώρησις τῶν μετανοούντων· ὅλλα πάλιν λέγω τίμιν μὴ ἀπελπίστεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν φιλανθρωπία(v) ὅτι αὐτὸς εἶπε τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. ω η δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

¹⁾ Quaedam praetermissa sunt.